สารบัญ

อักขรวิธี

หน้า

คำอธิบาย อักขรวิธี

ภาคที่ ๑ ลักษณะอักษร ๑—๑๗

เสียงในภาษาไทย ตัวอักษรตั้งขึ้นตามเสียง มูลรากแห่งตัวอักษร สระ รูปสระ เสียงสระ จำแนกสระ พยัญชนะ รูปพยัญชนะ รูปเครื่องหมายกำกับ วรรณยุกต์ รูปวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ จำแนกวรรณยุกต์ ไตรยางศ์ อักษรคู่อักษรเดี่ยว

ภาคที่ ๒ วิธีประสมอักษร ๑๘—๒๘

พยางค์ วิธีประสมอักษร จำแนกวิธีประสมอักษร ส่วนของพยางค์ พยัญชนะต้น พยัญชนะประสม ส่วนสระ ส่วนตัวสะกด ส่วนวรรณยุกต์ ส่วนตัวการันต์ วิธีกระจายอักษร ตัวอย่างกระจายอักษร

ภาคที่ ๓ ลักษณะการใช้อักษร ๒๙—๕๘

คำอธิบาย วิธีแผลงอักษร วิธีแผลงสระ วิธีแผลงพยัญชนะ วิธีแผลงวรรณยุกต์ หลักเทียบคำบาลีและสันสกฤต สนธิที่ใช้ในภาษาไทย วิธีเขียนหนังสือ วิธีอ่านหนังสือ คำแนะนำในการอ่านหนังสือ

วจีวิภาค

ภาคที่ ๑ ลักษณะคำ

บทที่ ๑ ลักษณะคำไทย ๕๙—๖๓

ข้อ ๑. คำอธิบาย ข้อ ๒. ความหมายของคำ ข้อ ๓. เค้าเงื่อนของคำ ข้อ ๔. คำมูล ข้อ ๕. คำประสม แบบฝึกหัดบทที่ ๑

บทที่ ๒ ลักษณะคำบาลีและสันสกฤตในภาษาไทย ๖๔—๖๙

ข้อ ๖. คำบาลีและสันสกฤต ข้อ ๗. พยางค์ประกอบหน้าศัพท์ ข้อ ๘. พยางค์ประกอบท้ายศัพท์ ข้อ ๙. คำสมาสบาลีและสันสกฤต ข้อ ๑๐. ข้อสังเกตคำสมาสบาลีและสันสกฤต แบบฝึกหัดบทที่ ๒

หน้า

ภาคที่ ๒ ชนิดของคำ

บทที่ ๓ คำนาม ๗๐—๗๘

ข้อ ๑๑. จำแนกชนิดของคำ ข้อ ๑๒. คำนาม ข้อ ๑๓. สามานยนาม ข้อ ๑๔. วิสามานยนาม ข้อ ๑๕. สมุหนาม ข้อ ๑๖. ลักษณนาม ข้อ ๑๗. อาการนาม ข้อ ๑๘. คำนามที่มาจากบาลีและสันสกฤต แบบฝึกหัดบทที่ ๓

บทที่ ๔ คำสรรพนาม ๗๘—๘๓

ข้อ ๑๙. คำสรรพนาม ข้อ ๒๐. บุรุษสรรพนาม ข้อ ๒๑. ประพันธสรรพนาม ข้อ ๒๒. วิภาคสรรพนาม ข้อ ๒๓. นิยมสรรพนาม ข้อ ๒๔. อนิยมสรรพนาม ข้อ ๒๕. ปฤจฉาสรรพนาม แบบฝึกหัดบทที่ ๔

บทที่ ๕ คำกริยา ๘๓—๘๗

ข้อ ๒๖. คำกริยา ข้อ ๒๗. อกรรมกริยา ข้อ ๒๘. สกรรมกริยา ข้อ ๒๙. วิกตรรถกริยา ข้อ ๓๐. กริยานุเคราะห์ แบบฝึกหัดบทที่ ๕

บทที่ ๖ คำวิเศษณ์ ๘๗—๙๖

ข้อ ๓๑. คำวิเศษณ์ ข้อ ๓๒. ลักษณวิเศษณ์ ข้อ ๓๓. กาลวิเศษณ์ ข้อ ๓๔. สถานวิเศษณ์ ข้อ ๓๕. ประมาณวิเศษณ์ ข้อ ๓๖. นิยมวิเศษณ์ ข้อ ๓๗. อนิยมวิเศษณ์ ข้อ ๓๘. ปฤจฉาวิเศษณ์ ข้อ ๓๙. ประติชญาวิเศษณ์ ข้อ ๔๐. ประติเษธวิเศษณ์ ข้อ ๔๑. ประพันธวิเศษณ์ แบบฝึกหัดบทที่ ๖

บทที่ ๗ คำบุพบท ๙๗—๑๐๕

ข้อ ๔๒. บุพบท ข้อ ๔๓. บุพบทที่ไม่เชื่อมกับบทอื่น ข้อ ๔๔. บุพบทที่เชื่อมกับบทอื่น แบบฝึกหัดบทที่ ๗

บทที่ ๘ คำสันธาน ๑๐๕—๑๐๙

ข้อ ๔๕. คำสันธาน ข้อ ๔๖. เชื่อมความคล้อยตามกัน ข้อ ๔๗. เชื่อมความที่แย้งกัน ข้อ ๔๘. เชื่อมความที่ต่างตอนกัน ข้อ ๔๙. เชื่อมความที่เป็นเหตุผลแก่กัน ข้อ ๕๐. เชื่อมความที่เลือกเอา ข้อ ๕๑. ความที่แบ่งรับรอง ข้อ ๕๒. ชนิดที่เชื่อมเพื่อให้ความสละสลวย แบบฝึกหัดบทที่ ๘

บทที่ ๙ คำอุทาน ๑๐๙—๑๑๒

ข้อ ๕๓. คำอุทาน ข้อ ๕๔. อุทานบอกอาการ ข้อ ๕๕. อุทานเสริมบท แบบฝึกหัดบทที่ ๙

หน้า

บทที่ ๑๐ ชนิดของคำบาลีและสันสกฤต ๑๑๒—๑๑๗
ข้อ ๕๖. รูปโครงของคำบาลีและสันสกฤต ข้อ ๕๗. คำบาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย แบบฝึกหัดบทที่ ๑๐

ภาคที่ ๓ วิธีใช้ถ้อยคำ

บทที่ ๑๑ ระเบียบของคำ ๑๑๗—๑๒๔
ข้อ ๕๘. ระเบียบของคำ ข้อ ๕๙. วิธีใช้ถ้อยคำ แบบฝึกหัดบทที่ ๑๑

บทที่ ๑๒ วิธีใช้นามและสรรพนาม ๑๒๕—๑๓๓
ข้อ ๖๐. วิธีใช้นาม ข้อ ๖๑. บุรุษ ข้อ ๖๒. ลิงค์ ข้อ ๖๓. พจน์ ข้อ ๖๔. การก ข้อ ๖๕. วิธีใช้สรรพนาม แบบฝึกหัดบทที่ ๑๒

บทที่ ๑๓ วิธีใช้กริยาและวิเศษณ์ ๑๓๓—๑๔๒
ข้อ ๖๖. วิธีใช้กริยา ข้อ ๖๗. มาลา ข้อ ๖๘. กาล ข้อ ๖๙. วาจก ข้อ ๗๐. การก ข้อ ๗๑. แบบแจกกริยา ข้อ ๗๒. วิธีใช้คำวิเศษณ์ แบบฝึกหัดบทที่ ๑๓

บทที่ ๑๔ หน้าที่เกี่ยวข้องของคำ ๑๔๒—๑๕๗
ข้อ ๗๓. หน้าที่เกี่ยวข้องของคำ ข้อ ๗๔. หน้าที่เกี่ยวข้องของนาม ข้อ ๗๕. หน้าที่เกี่ยวข้องของสรรพนาม ข้อ ๗๖. หน้าที่เกี่ยวข้องของกริยา ข้อ ๗๗. หน้าที่เกี่ยวข้องของคำวิเศษณ์ ข้อ ๗๘. หน้าที่เกี่ยวข้องของคำบุพบท ข้อ ๗๙. หน้าที่เกี่ยวข้องของคำสันธานและอุทาน แบบฝึกหัดบทที่ ๑๔

บทที่ ๑๕ ราชาศัพท์—นาม ๑๕๗—๑๗๓
ข้อ ๘๐. ราชาศัพท์ ข้อ ๘๑. คำนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ แบบฝึกหัดบทที่ ๑๕

บทที่ ๑๖ ราชาศัพท์ (ต่อ)—สรรพนาม ๑๗๓—๑๘๗
ข้อ ๘๒. คำสรรพนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ ข้อ ๘๓. คำกริยาที่ใช้เป็นราชาศัพท์ ข้อ ๘๔. คำวิเศษณ์ที่ใช้เป็นราชาศัพท์ ข้อ ๘๕. คำสุภาพ ข้อ ๘๖. วิธีเพ็ดทูล แบบฝึกหัดบทที่ ๑๖

วิธีกระจายคำ ๑๘๗—๑๙๐

วากยสัมพันธ์

หน้า

บทที่ ๑ คำอธิบาย ๑๕๑ — ๑๕๖

ข้อ ๑. วากยสัมพันธ์ ข้อ ๒. ถ้อยคำ ข้อ ๓. วลีกับประโยค ข้อ ๔. ส่วนปรุงข้อความ แบบฝึกหัดบทที่ ๑

บทที่ ๒ ระเบียบภาษาไทยและประเภทวลี ๑๕๗ — ๒๐๘

ข้อ ๕. ระเบียบภาษาไทยที่เป็นหลัก ข้อ ๖. ชื่อของวลี ข้อ ๗. หน้าที่ของวลี แบบฝึกหัดบทที่ ๒

บทที่ ๓ เอกรรถประโยค ๒๐๙ — ๒๒๓

ข้อ ๘. เอกรรถประโยค ข้อ ๙. ภาคของประโยค ข้อ ๑๐. รูปประโยคภาษาไทย ข้อ ๑๑. บทประธาน ข้อ ๑๒. บทขยายประธาน แบบฝึกหัดบทที่ ๓

บทที่ ๔ เอกรรถประโยค (ต่อ) ๒๒๓ — ๒๓๖

ข้อ ๑๓. บทกริยา ข้อ ๑๔. บทกริยาของเอกรรถประโยครูปต่าง ๆ ข้อ ๑๕. บทขยายกริยา ข้อ ๑๖. บทกรรม ข้อ ๑๗. บทขยายกรรม ข้อ ๑๘. วิธีบอกสัมพันธ์เอกรรถประโยค แบบฝึกหัดบทที่ ๔

บทที่ ๕ อเนกรรถประโยค ๒๓๗ — ๒๖๒

ข้อ ๑๙. อเนกรรถประโยค ข้อ ๒๐. อเนกรรถประโยครวม ข้อ ๒๑. ลักษณะคำ "กับ" คำ "และ" ข้อ ๒๒. ตำแหน่งสันธานที่เชื่อมอเนกรรถประโยค ข้อ ๒๓. ชนิดของอเนกรรถประโยค ข้อ ๒๔. วิธีบอกสัมพันธ์อเนกรรถประโยค แบบฝึกหัดบทที่ ๕

บทที่ ๖ สังกรประโยค ๒๖๒ — ๒๗๔

ข้อ ๒๕. สังกรประโยค ข้อ ๒๖. ส่วนของสังกรประโยค ข้อ ๒๗. นามานุประโยค ข้อ ๒๘. คุณานุประโยค ข้อ ๒๙. วิเศษณานุประโยค ข้อ ๓๐. ลักษณะของวิเศษณานุประโยค ข้อ ๓๑. วิธีบอกสัมพันธ์สังกรประโยค

บทที่ ๗ ประโยคระคน ๒๗๕ — ๒๘๕

ข้อ ๓๒. ประโยคทั้ง ๓ ชนิด ข้อ ๓๓. ประโยคระคน

บทที่ ๘ บทเชื่อมที่ไม่เกี่ยวกับประโยค ๒๘๕ — ๒๙๗

ข้อ ๓๔. บทเชื่อมต่าง ๆ ข้อ ๓๕. บทเชื่อมหรือคำวลี ข้อ ๓๖. บทเชื่อมข้อความ

หน้า

บทที่ ๙ ข้อวินิจฉัยการบอกสัมพันธ์ ๒๕๗—๓๐๙
ข้อ ๓๗. ประโยคคำพูดกับประโยคไวยากรณ์ ข้อ ๓๘. หลักการบอกสัมพันธ์ ข้อ ๓๙. ตัวอย่างข้อวินิจฉัยการบอกสัมพันธ์ ข้อ ๔๐. ตัวอย่างบอกสัมพันธ์ทั่วไป

บทที่ ๑๐ เครื่องหมายประกอบในการเรียงความ ๓๐๙—๓๒๑
ข้อ ๔๑. เครื่องหมายวรรคตอนโบราณ ข้อ ๔๒. เครื่องหมายวรรคตอนปัจจุบัน

บทที่ ๑๑ วิธีใช้ถ้อยคำสำนวน ๓๒๒—๓๓๗
ข้อ ๔๓. เลขนอกเลขใน ข้อ ๔๔. เลขในซ้อน ข้อ ๔๕. วิธีเปลี่ยนเลขในเป็นเลขนอก ข้อ ๔๖. การแต่งเรื่อง ข้อ ๔๗. การย่อเรื่อง

บทที่ ๑๒ โวหารในการเรียงความ ๓๓๘—๓๔๙
ข้อ ๔๘. บรรยายโวหาร ข้อ ๔๙. พรรณนาโวหาร ข้อ ๕๐. เทศนาโวหาร ข้อ ๕๑. สาธกโวหาร ข้อ ๕๒. อุปมาโวหาร ข้อ ๕๓. อุปมาโวหารเบื่น สาธกโวหารทางอ้อม

ฉันทลักษณ์

บทที่ ๑ คำอธิบาย ๓๕๐—๓๕๘
ข้อ ๑. ฉันทลักษณ์, บทประพันธ์, บทร้อยแก้ว, บทกานท์ ข้อ ๒. ประโยชน์ของบทประพันธ์ ข้อ ๓. คำกานท์ของไทย ข้อ ๔. ประเภทของคำกานท์ ข้อ ๕. ข้อบังคับคำกานท์ทั่วไป ข้อ ๖. ข้อบังคับคำกานท์เฉพาะบท

บทที่ ๒ คำกลอน ๓๕๘—๓๗๘
ข้อ ๗. ข้อบังคับคำกลอน ข้อ ๘. กลอนคำร้อง ข้อ ๙. กลอนสุภาพหรือกลอนตลาด ข้อ ๑๐. กลอนกลต่าง ๆ

บทที่ ๓ คำโคลง ร่าย และลิลิต ๓๗๙—๔๓๐
ข้อ ๑๑. ข้อบังคับโคลงทั่วไป ข้อ ๑๒. โคลงสุภาพต่าง ๆ ข้อ ๑๓. โคลงดั้นต่าง ๆ ข้อ ๑๔. โคลงพิเศษต่าง ๆ ข้อ ๑๕. คำร่ายต่าง ๆ ข้อ ๑๖. คำลิลิต

บทที่ ๔ คำกาพย์ ๔๓๐—๔๔๔
ข้อ ๑๗. ประเภทคำกาพย์ต่าง ๆ ข้อ ๑๘. คำกาพย์พิเศษ

บทที่ ๕ ประเภทคำฉันท์ต่าง ๆ ๔๔๕—๔๘๗
ข้อ ๑๙. คำฉันท์แบบโบราณ ข้อ ๒๐. ทำเนียบฉันท์วรรณพฤติ

บทที่ ๖ คำเพลงต่าง ๆ ๔๘๘—๔๙๘

หลักภาษาไทย

(อักขรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์)

ของ

พระยาอุปกิตศิลปสาร
(นิ่ม กาญจนาชีวะ เปรียญ)

BSTI DEPT. OF SCIENCE SERVICE
สำนักหอสมุดฯ กรมวิทยาศาสตร์บริการ
1110006215

เลขหมู่ 495.93
ด45
เลขทะเบียน 2452
วันที่ 31 / ต.ค. 22

จำหน่ายที่
บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
๕๙๙ ถนนไมตรีจิต กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๑๐๑๑๑–๕

(สงวนลิขสิทธิ์)

75.-

ห้องสมุด กรมวิทยาศาสตร์บริการ